

JAARVERSLAG

Palliatieve Zorg Vlaanderen

2022

Jaarverslag 2022

Inhoud

Jaarverslag 2022	1
Voorwoord	2
Veerkracht	2
Elan naar een jaar met verandering	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
De kern van Palliatieve Zorg Vlaanderen	4
Onze droom	4
Onze activiteiten	5
Doelgroep	4
Vier pijlers van Palliatieve Zorg Vlaanderen	4
Wat realiseerden we in 2022?	5
Evenement: 20 jaar palliatieve zorg	5
Evenement: Dag van de Palliatieve Zorg (8 oktober 2022)	7
Evenement: Vlaams congres: Slagkracht	8
Evenement: De Nederlands-Vlaamse wetenschapsdagen palliatieve zorg	8
Project: Cera - Boost	9
Project: Vroegtijdige zorgplanning (VZP) en geïntegreerde zorg	9
Project: Tetra (EOLC en HoWEST)	10
Project: Referentiekader Palliatieve Zorg voor Ziekenhuizen	10
Project: Monitor crustatieve zorg	11
Project: Verder vorm geven van Medium Care (lopend project)	11
Beleid: Betere aangepaste palliatieve zorg ook voor mensen met een mentale beperking	11
Beleid: Via aanpassing PICT-tool de palliatieve zorg beter afstemmen op de zorgnoden. .	12
Opleidingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Verder inzetten op een sterke koepelorganisatie	15
Dankwoord	19

Voorwoord

2022 was een jaar met veel uitdagingen: naast de laatste golf van de coronapandemie kwam er de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis, een financiële crisis voor veel mensen en ondernemingen. Bovendien heeft de zorgsector nog meer dan andere sectoren te lijden onder de personeelscrisis. Vacatures geraken niet altijd ingevuld, en het behouden van mensen met de juiste profielen werd steeds moeilijker. En toch doen we verder. En toch geraakt het werk gedaan.

Veerkracht

Wat maakt dat individuen veerkrachtig zijn en de capaciteit hebben om crisissituaties te doorstaan en te overleven? Het is onbetwistbaar dat velen van ons gefrustreerd zijn geweest door de beperkte beschikbaarheid van middelen, personeelstekorten en de toename van administratieve procedures.

Het unieke kenmerk van de mens is het vermogen om zich oplossingsgericht op te stellen en samen te werken om deze crises het hoofd te bieden. Veerkracht is inherent aan de menselijke aard. Dit geldt met name voor de zorgsector, waar de onvermoeibare wil om de patiënt, en bij voorkeur ook diens omgeving, bij te staan van dusdanige omvang is dat volharding de norm is.

Palliatieve Zorg Vlaanderen (PZV) heeft eveneens een uitdagend jaar achter de rug, gekenmerkt door personeelwisselingen die enigszins samenkwamen. Desondanks was het tevens een jaar dat gekenmerkt werd door nieuwe dynamieken, de lancering van verschillende nieuwe projecten en voortdurende inzet van werkgroepen om het verschil te maken in de kwaliteit van leven tijdens de laatste levensfase door middel van palliatieve zorg.

In 2022 lag onze focus op geïntegreerde zorg en het bevorderen van de kwaliteit van de gezondheidszorg door middel van samenwerking tussen zorgverleners rondom de patiënt. We hebben een project opgestart dat gericht is op interprofessionele samenwerking in vroegtijdige zorgplanning. Dit project benadrukte dat een significante verbetering van de kwaliteit mogelijk is door nauwe samenwerking en goede communicatie tussen de patiënt en verschillende zorgverleners, evenals tijdens de overdracht van patiënten tussen verschillende zorginstellingen.

Bovendien kozen we geïntegreerde zorg als thema voor de jaarlijkse campagne in het kader van de "Dag van de Palliatieve Zorg" in oktober. We riepen op tot het delen van getuigenissen en werkten hier gedurende een aanzienlijke periode aan.

Opstart naar een veranderingstraject

Einde 2022 startte we ook het traject op voor het Nieuw Actieplan Palliatieve Zorg van de Vlaamse overheid. Dit co-creatief traject waarin alle actoren in het palliatief landschap in

betrokken worden, gaat over alle domeinen waar Vlaanderen voor bevoegd is. De impact zal het grootst zijn op de werking en organisatie van de Netwerken en de MBE's. Heel wat veranderingsprojecten lopen al. Denk aan de initiatieven rond nieuwe tools en digitale systemen voor registratie en organisatie van activiteiten (VSB, DZOP, E-loket, ...). Het doel: de weg naar geïntegreerde en doelgerichte zorg mogelijk maken.

We willen voortbouwen op de sterktes uit het verleden maar ook de noodzakelijke veranderingen omarmen.

We zijn ervan overtuigd dat we deze evenwichtsoefening aankunnen net omdat we allemaal hetzelfde doel hebben: het organiseren van hoog kwalitatieve- en continue palliatieve zorg voor de patiënt en zijn omgeving. We zullen actief meewerken aan het identificeren van de randvoorwaarden om dit plan te kunnen realiseren en het uitstippelen van een transitiepad.

En met een sterk nieuw bestuur, voorzitter, team en de nieuwe projecten en partnerships die werden opgestart, zijn we ook klaar voor 2023.

Christine De Cafmeyer

(Directeur)

Peter Pype

(Voorzitter)

*WE WILLEN VOOR ELKE BURGER
HET RECHT OP PALLIATIEVE ZORG REALISEREN.
WANT PALLIATIEVE ZORG,
DAT IS EEN GARANTIE OP EEN KWALITATIEF LEVENSEINDE.*

De kern van Palliatieve Zorg Vlaanderen

Onze droom

Hoge kwaliteit van leven in de laatste levensfase voor elke burger

Doelgroep

Onze primaire doelgroep zijn de **zorgverleners** (ook mantelzorgers) **en hun organisaties** die instaan voor kwaliteit van leven na de diagnose dat iemand niet meer beter wordt. Maar ons hart ligt bij de patiënt en we ondersteunen ook communicatie die de patiënt helpt om de weg te vinden naar voor hem gepaste palliatieve zorg.

4

Vier pijlers van Palliatieve Zorg Vlaanderen

1. Alle mensen hebben vrij en laagdrempelig toegang tot palliatieve zorgen wanneer zij hier nood aan hebben.
2. Palliatieve Zorg Vlaanderen ondersteunt en vertegenwoordigt al haar leden en andere actoren in de palliatieve en hun palliatieve uitdagingen.
3. Zorgverleners worden meer deskundig in palliatieve zorgen waardoor de kwaliteit van zorg stijgt.
4. De overheid, de netwerken, onze leden, zorgverleners kunnen rekenen op Palliatieve Zorg Vlaanderen.

Onze activiteiten

- Onze leden ondersteunen en vertegenwoordigen
- Inhoudelijk advies bieden aan organisaties en mensen die instaan voor palliatieve zorg;
- De belangen van de palliatieve sector vertegenwoordigen tegenover de overheid en derden;
- Basis- en gespecialiseerde opleiding voorzien, of aanprijzen om de kwaliteit van palliatieve zorgen te verhogen.
- Vinger aan de pols houden van wetenschappelijke ontwikkelingen; inspraak in visie en beleid faciliteren voor de hele sector;
- Data en evoluties binnen palliatieve zorg opvolgen – en participeren aan studies

Wat realiseerden we in 2022?

Evenement: 20 jaar palliatieve zorg

Op 14 juni bestond de **Wet op Palliatieve Zorg 20 jaar**. De drie Federaties Palliatieve Zorg (Vlaamse, Brusselse en Waalse) bundelden die dag hun krachten. Ze organiseerden een beperkte communicatiecampagne via sociale media en een evenement op het Brusselse Muntplein. Het was duidelijk dat de drie regio's dezelfde uitdagingen en doelstellingen hebben om elke burger kwalitatieve palliatieve zorg te bezorgen.

De focus in de communicatie lag op “vroegtijdige zorg planning” met volgende oproep:

Er werden flyers en een filmpje gemaakt. Het event op het Muntplein in Brussel kreeg aandacht van de Brusselse pers.

Link naar het filmpje
<https://palliatievezorgvlaanderen.be/20-jaar-pz/>

Evenement: Dag van de Palliatieve Zorg (8 oktober 2022)

De Dag van de Palliatieve Zorg die dit jaar op 8 oktober plaatsvond, was voor PZV en een kerngroep uit de palliatieve sector, de kick-off van een campagne die maar liefst een half jaar zou duren. De kerngroep bestond uit vertegenwoordigers van de End-of-Life-onderzoeksgroep van VUB, UGent, CM, en nog verschillende partners.

“Doodgewoon. Praten over leven en dood” bleef ook dit jaar de kapstok met als thema geïntegreerde zorg. Het doel van de campagne bestond erin zorgverleners te inspireren om nog meer werk te maken van samenwerken, om blijvend in te zetten op geïntegreerde zorg.

In het kort

- **Startschot:** Het kabinet van Minister Crevits duidde via haar medewerker, mevr. Ann Truyens het belang van geïntegreerde zorg bij palliatieve zorg. Dat deed ze in een video interview
- **Er werd een oproep** gedaan naar het werkveld om hun ideeën, best practices en initiatieven ter bevordering van de samenwerking in palliatieve zorg te delen via onze website. Hier kwamen verschillende positieve reacties op.
- Er werd een **website** gelanceerd waar promomateriaal beschikbaar gesteld werd.
- Professionals in palliatieve zorg kwamen hun **best practices** vertellen op het 18de Vlaams Congres Palliatieve Zorg. Er werden acht video's gemaakt en verspreid.
- Er werden negen **video interviews** opgenomen met zorgprofessionals.
- De afsluiter werd voorzien in 2023 met een **ronde tafel gesprek met Minister Crevits** op 16 maart 2023 waar een aantal actoren hun getuigenis konden delen met de Minister.

De materialen werden verspreid via:

- de website: <https://palliatievezorgvlaanderen.be/dagvandepalliatievezorg/>
- het YouTube kanaal
- sociale media van Palliatieve Zorg Vlaanderen en partners
- de nieuwsbrieven

Evenement: Vlaams congres: Slagkracht

In 2022 vond de 18de editie van Vlaams Congres Palliatieve Zorg plaats. I.s.m. PANAL ging het door in Leuven op 8 september 2022. Het thema was **Slagkracht**. Het voor het eerst sinds de coronacrisis dat het Vlaams Congres Palliatieve Zorg weer fysiek plaatsvond.

Het doel? Een antwoord bieden op volgende vragen: De palliatieve zorgsector is in beweging, maar hoe houden wij ons staande op het ritme van die verandering? Met welke blik kijken we naar de toekomst, welke uitdagingen staan ons te wachten, welke kansen? Hoe pakken wij broodnodige thema's aan als interculturele communicatie, wijzigende gezinssamenstellingen en ambulantisering? En hoe behouden we een krachtige, dynamische en energieke aanpak doorheen dit alles?

Spreekers: Koen Mathhys, Ignaas Devisch (professor in filosofie, medische filosofie en ethiek), Bart Collet (mede-oprichter healthstartup EU, directeur Huis Vandecruys), Houssein Boukhriss (Maatschappelijk Werker HIMCW Brussel) en interactiviteit bij Silvia Prins. Het congres werd ingeleid, aangegepraat en afgesloten door Prof. Dr. Johan Menten.

Evenement: De Nederlands-Vlaamse wetenschapsdagen palliatieve zorg

In een samenwerking tussen Palliatieve Zorg Vlaanderen, PHA en Nederland PALLIACTIEF zetten wij samen twee dagen de waarde van onderzoek en haar resultaten heel expliciet in de kijker. Onderzoekers en praktijkmensen vinden er elkaar. Wetenschap verrijkt de geesten en de dagelijkse praktijk van palliatieve en levenseindezorg en omgekeerd.

Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw – Luchthavenlaan 10, 1800 Vilvoorde – RPR Brussel Nederlandstalig
www.palliatievezorgvlaanderen.be – info@palliatievezorgvlaanderen.be – 02 255 30 40 – 0442 99 0288

Thema: Zijn we niemand vergeten?

Na 2 boeiende dagen in Tiel in Nederland (31/03 en 1/04/ 2022), heel wat lezingen en workshops konden de deelnemers naar huis met nieuwe inzichten en contacten.

Project: Cera - Boost

Palliatieve Zorg Vlaanderen en Cera gingen een partnerschap aan gedurende drie jaar. Dé rode draad? Patiënten en mensen in hun omgeving helpen om te luisteren naar elkaar en praten met elkaar. Hen verbinden. Want zowel voor een palliatieve persoon als diens community is dat van groot belang. Vanaf de aftrap staan de kernwoorden: verbinden, zorgen, vertrouwen, afscheid en genieten centraal.

De realisatie gaan we doen door elk jaar drie subprojecten uit te rollen. Elk subproject zal een webinar krijgen. Daarnaast komt er telkens een uitrol van tools. Verschillende organisatie, experts en ervaren zorgverleners en mantelzorgers zullen betrokken worden bij de kwalitatieve uitwerking van de verschillende projecten.

Project: Vroegtijdige zorgplanning (VZP) en geïntegreerde zorg

In 2022 startte de uitwerking van het project Interprofessioneel samenwerken in Vroegtijdige zorgplanning op.

Doel van het project is "Bewustmaking van zorgverleners over de eigen rol en die van anderen in de samenwerking rond vroegtijdige zorgplanning."

Rond vroegtijdige zorgplanning op zich is er al heel wat materiaal uitgewerkt maar rond het interprofessioneel samenwerken was er nog een lacune.

Er werd gestart met een literatuuronderzoek en bevraging van experts. Op basis daarvan

werden de deliverables gekozen en werd gestart met de ontwikkeling ervan. Op basis van stakeholderpanels en verdere bevestigingen werden de noden van zorgverleners en opleiders voor opleidingen met betrekking tot interprofessioneel samenwerken en/of VZP opgesteld. Er werd een tussentijds rapport opgesteld.

Output: het project loopt tot midden 2023 en volgende zaken zullen opgeleverd worden:

- Finaal rapport met Bewustmaking van zorgverleners over de eigen rol en die van anderen in VZP
- Podcasts met getuigenissen en advies rond geïntegreerde zorg en VZP
- Patient journey map
- Ter beschikking stellen van trainings-/vormingsmaterialen:
- Inventarisatie van bestaande trainingen
- Opleidingsfiche met opleidingsdoelen
- Video-bibliotheek
- Toolbox met meer dan 21 werkvormen

Project: Tetra (EOLC en HoWEST)

Het Tetra-project is een initiatief van End of Life Care (EOLC) en HoWEST om opleidingsmateriaal uit te werken voor de opleiding en ondersteuning van de thuiszorg en woonzorgcentra.

De meeste Palliatieve Netwerken/MBE's hebben zich geëngageerd om actief mee te werken aan dit project en een participeren ook in financiële ondersteuning. Palliatieve Zorg Vlaanderen engageerde zich voluit om dit project te steunen.

Project: Referentiekader Palliatieve Zorg voor Ziekenhuizen

Als eerste stap voor het ontwikkelen van een referentiekader palliatieve zorg voor ziekenhuizen, startten we met een bevestiging van de verschillende afdelingen in het ziekenhuis. In 2022 werd een bevestiging bij de PST's uitgevoerd gezien zij de palliatieve zorg in het ziekenhuis moeten uitdragen en ondersteunen. In een volgende fase worden andere afdelingen bevestigd omdat palliatieve zorg in een ziekenhuis een gedeeld engagement is van alle specialisten, zorgpersoneel en het management. Ook de interactie met de thuiszorg, de huisarts moet deel uitmaken van geïntegreerde zorg in de journey van een patiënt en bij zijn transfers van en naar het ziekenhuis. Met de bevestiging wilden we inzicht krijgen in de werking van de verschillende PST teams en in wat er volgens hen nodig is om

goede palliatieve zorg te verlenen. De enquête werd ingevuld door een representatief aantal ziekenhuizen. De resultaten worden in een rapport verwerkt dat als basis dient voor het verder uitwerken van het referentiekader in 2023.

Op die manier kunnen we de sterke - en pijnpunten, behoeften en suggesties aanduiden.

Project: Monitor crustatieve zorg

Dankzij steun van het intern fonds van de zusters 'Bermhertigheid Jesu' werd in 2022 gewerkt aan de ontwikkeling van een kwaliteitsmonitor crustatieve zorg. In dat kader trad in juni 2021 onderzoeker Caressa Van Hoe in dienst. Dit voor de duur van het project bij Palliatieve Zorg Vlaanderen, à rato van een dag per week. Het project loopt midden 2023 ten einde.

Project: Verder vorm geven van Medium Care (lopend project)

Medium care wil de leemte invullen tussen de bestaande georganiseerde palliatieve zorg in de thuissetting, ziekenhuis en woonzorgcentrum. Hoe verder vorm zal gegeven worden aan medium care is een onderwerp dat op de agenda staat van verschillende werkgroepen binnen PZV, samen met andere partners wordt besproken en ook op de agenda moet komen van het Vlaams Actieplan.

Beleid: Beteraangepaste palliatieve zorg ook voor mensen met een mentale beperking

11

In het beleidsplan van 2019-2023 werd opgenomen om een visietekst te maken met betrekking tot palliatieve zorg voor personen met een beperking. De werkgroep palliatieve zorg voor personen met een beperking, ging hiermee aan de slag.

Het primaire doel van deze nota was om de toegankelijkheid van palliatieve zorg te vergroten en tegelijkertijd de kwaliteit van palliatieve zorg en levenseindezorg verder te optimaliseren. Dit werd nagestreefd door middel van het bevorderen van samenwerking en het vergroten van de expertise van zorgverleners in beide sectoren, met specifieke aandacht voor de ondersteuning van zorgvragers met een verstandelijke beperking en hun mantelzorgers en zorgverleners.

Deze nota biedt een kader en legt de beleidsbehoeften vast, zowel op het niveau van overheidsbeleid als binnen organisaties die zorg bieden aan mensen met een verstandelijke beperking, evenals in de samenwerking tussen de palliatieve zorgsector en deze specifieke zorgsector.

Afgerond

22 maart 2022 werd de gefinaliseerde beleidsnota verspreid naar de netwerk coördinatoren. Deze werd ook ingediend bij het kabinet van toenmalig minister Wouter Beke.

Het doel:

- om de doelgroep mensen met een mentale beperking de nodige aandacht en toegang tot palliatieve zorg te kunnen bieden
- de collega's in de zorg te ondersteunen en de samenwerking en het delen van wederzijdse expertise te faciliteren en ondersteunen

De beleidsnota is te raadplegen via volgende link op onze website :
https://palliatievezorgvlaanderen.be/wp-content/uploads/2023/03/Beleidsnota-palliatieve-zorg-bij-mensen-met-een-verstandelijke-beperking_definitief.pdf

Plan voor 2023

Een informatieve video maken en verspreiden naar de directies en verder richting personeelsleden van organisaties die zorgen voor mensen met een mentale beperking faciliteren.

Beleid: Via aanpassing PICT-tool de palliatieve zorg beter afstemmen op de zorgnoden.

PZV werkte mee aan een studie van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) rond de mogelijke herwerking van de PICT-tool. De bedoeling is om dit instrument te verfijnen en de (financiële) hulpverlening beter te kunnen afstemmen op de noden van de palliatieve patiënt.

PICT staat voor Palliative Care Indicator Tool (PICT)

De PICT is een eenvoudig en praktisch meetinstrument waarmee zorgverleners de palliatieve patiënt tijdig kunnen identificeren, ongeacht zijn of haar aandoening. Met deze tool proberen we het zorgaanbod meer af te stemmen op zorgnoden in plaats van op de levensverwachting.

De resultaten van dit onderzoek worden het eerste kwartaal van 2023 bekend gemaakt.

Opleiding ter ondersteuning van de kwaliteit van palliatieve zorg

Met Palliatieve Zorg Vlaanderen organiseren we - al dan niet in samenwerking met partners - jaarlijks een gevarieerd aanbod aan opleidingen. Daarin zitten enkele vormingen die wederkerig zijn. Ook eenmalige vormingen worden aangeboden.

Wederkerige opleidingen blijven behouden:

- Basisopleiding palliatieve zorgen voor artsen (BOPZA)
- Vervolgopleiding Palliatieve Zorg voor Artsen

- LOK-groepen - Aanbod voor lokale kwaliteitsgroepen (LOK) van huisartsenkringen In een samenwerking met Domus Medica en onze colleganetwerken van de verschillende regio's in Vlaanderen
- Intervisie
- Vormingsweekend equipeartsen

Piloot coaching opleiding

In 2022 werd op initiatief van en in samenwerking met trainers van Howest en Paradox een inleidend vormingstraject rond coaching voorzien. Vanuit de meeste Netwerken/MBE's namen een aantal mensen deel.

In het kader van het Tetra project zal verder ingezet worden op coachende vaardigheden voor medewerkers van de netwerken/MBE's om met het opleidingsmateriaal uit Tetra verder aan de slag te kunnen gaan.

In samenwerking met de WERKGROEPEN van Palliatieve Zorg Vlaanderen

De werkgroepen binnen Palliatieve Zorg Vlaanderen vertegenwoordigen de verschillende zorgverleners in hun dagelijkse werking en organisaties. Zij signaleren noden, geven input voor de beleidsvorming en nemen initiatieven voor vorming en studiedagen die we in samenwerking vorm geven.

- 18/02/2022: **studiedag 'Eerste hulp bij ethische onrust (EHBEO)**
Met de werkgroep van **Palliatieve Supportteams** organiseerden we deze studiedag voor leden van een palliatief support team en andere geïnteresseerde zorgverleners en vrijwilligers.

PST STUDIEDAG
Eerste hulp bij
ethische onrust (EHBEO)

Vrijdag
18/02/2022
8u30 – 13u30
DIGITAAL

Programma

Onthaal 08:30
Verwelkoming 09:00
Christine De Cafmeyer, directeur PZV

Getuigenis 09:05
Traject ontwikkeling en implementatie van 09:15
een model, uitdagingen en valkuilen
Lut Van de Vijver, AZ Nikolaas
Sabine De Veirman, AZ Maria Middelaers
Patrice Van Der Taelen, UZ Leuven

Pauze 10:45

Ethiek als pluusbloemeffect: 11:15
Een veerkrachtig kompas voor de
dagelijkse zorgpraktijk
Yvonne Denier, KULeuven

Panel 12:00
Gert Huysmans (moderator), voorzitter PZV
Yvonne Denier, KULeuven

Slot 12:30

Locatie
Bij u thuis, digitaal

Doelgroep
Leden van palliatieve support
teams en geïnteresseerden

Prijs
€65 tot 31/01/2022

Inschrijven
Vóór 31/01/2022
via [Webplatform PZV](#)

Betalen
Vóór 7/02/2022

Accreditatie
aangevraagd voor artsen

Organisatie van
Palliatieve Zorg Vlaanderen
en de werkgroep PST

**palliatieve
zorg**

Het niet-pluisgevoel is iets wat we waarschijnlijk allemaal wel herkennen. Ergens voelt er iets niet goed, een 'onderbuikgevoel', maar het is lastig om de vinger op de zere plek te leggen. Juist dit gevoel is het startpunt van de studiedag, hoe gaan we er me om én hoe maken we het bespreekbaar.

Samen met een kleine 100-tal deelnemers - waaronder verpleegkundigen, psychologen, artsen, pastores, sociaal assistenten en directieleden verbonden aan ziekenhuizen en woonzorgcentra- stonden we stil bij ethische stress en wat ons daarbij kan helpen. Hoe kan je naar aanleiding van een complexe ethische casus een gestructureerd multidisciplinair overleg organiseren? Wie nodig je uit om deel te nemen, wanneer doe je dit én waarom is het belangrijk?

- 8/03/2022, 22/03/2022: tweedaagse 'Patiënten met een psychiatrische aandoening in palliatieve zorg'

In samenwerking met de **werkgroep Psychiatrie** organiseerden we een tweedaagse opleiding en een terugkomdag voor alle zorgverleners in palliatieve zorg met patiënten met een psychiatrische aandoening in palliatieve zorg.

05/05/2022: terugkomdag

Tijdens de terugkomdag voor zorgverleners die de 2 en of 6-daagse opleiding volgden kwamen volgende thema's aan bod: crustatieve zorg, reakiro, euthanasie en psychisch lijden, schrijven van een levensverhaal en casuïstiek:

Vorming georganiseerd in samenwerking met de REGIONALE NETWERKEN palliatieve zorg

- 11/10/2022: Urgenties in palliatieve zorg
De netwerken van de provincie Antwerpen organiseerden een vorming over Urgenties in palliatieve zorg te Malle. Palliatieve zorg probeert zoveel mogelijk proactief te zijn, waarbij geanticipeerd wordt op dreigende problemen en complicaties. Toch treden soms onvoorspelbare urgenties op ten gevolge van de voortschrijdende ziekte maar ook als neveneffect van de therapie. De meest frequente urgenties thuis en in een ziekenhuisafdeling werden besproken:

Vorming-training-opleidingsaanbod in samenwerking met externe EXPERTEN

- 11/01/2022, 25/01/2022: Spiritualiteit en onmacht in de palliatieve zorg
Deze opleiding was i.s.m. Katrien Cornette, www.gensterzorg.be.

De 2daagse opleiding laat de deelnemers onder andere stil staan bij hun natuurlijke vluchtwegen tegenover onmacht en leert deze (h)erkennen bij henzelf en de collega's. Eigen krachtbronnen worden gezocht en er wordt geoefend op verdiepende grondhoudingen die kunnen helpen om constructief met onmacht om te gaan. Er wordt gewerkt met filmmateriaal, groepswork en stellingenspel. Tijdens beide dagen is er ook voldoende ruimte voorzien voor het inbrengen van eigen ervaring en het delen van elkaars 'best practices'. Deelnemers gaan naar huis met nieuwe vragen en een ruimer (zelf-)inzicht inzake onmacht. Wegens Coronarichtlijnen ging de opleiding DIGITAAL door.

- 17/03/2022, 29/09/2022, 13/10/2022, 10/11/2022, 8/12/2022: **Afscheid dat verbindt**
Deze opleiding was i.s.m. Hilde Ingels, Amfora vzw.
In deze 4-daagse opleiding leren alle zorgberoepen die een schrijfvaardigheid hebben en veel zin om levenseindegesprekken neer te schrijven verhalen van mensen over hun levenseinde op te tekenen. Je helpt hierbij de zieken terugblikken op hun leven, vooruitkijken naar het afscheid dat eraan komt en je geeft hen ruimte om met hen te spreken over de dood.
De terugkomdag vond plaats in Gent in maart en de 4-daagse opleiding ging in Leuven door in het najaar.
- 28/04/2022: **Beeldend spreken over levenseinde**
Deze opleiding was i.s.m. Isabelle Desmidt.
In deze workshop staan zorgverleners en vrijwilligers in de palliatieve zorg stil bij de dragende kracht van beelden en krijg je enkele concrete tools aangereikt uit de wereld van boekbinden, kalligrafie, papiervouwen en kartonnage die je eigen creativiteit bevragen en die kunnen helpen om iemands eindelevensverhaal in een tastbare vorm te gieten:
- 8 & 9/06/2022 en 5 & 26/10/2022: **Opleiding tot intervisor**
Deze opleiding was i.s.m. Walter Rombouts, Perspectief vzw.
Iedereen die werkzaam is binnen de palliatieve zorg en graag groepen wil begeleiden is welkom. Uitkomsten van deze opleiding zijn: de kunde om de methode intervisie te omschrijven; kennis van de voornaamste voorwaarden; het kunnen begeleiden van een intervisiegroep door de geleerde basismethodieken te hanteren; reflecteren over het gebruik van varianten en deze kunnen toepassen:
- 26/04/2022, 13/05/2022, 9/06/2022, 21/06/2022: **Introductie tot coachend werken binnen de netwerken Palliatieve Zorg**

Verder inzetten op een sterke koepelorganisatie

Wijzigingen governance - bestuur

Voorzitter

In 2020 werd een vernieuwingstraject gestart bij Palliatieve Zorg Vlaanderen. Ondertussen is de nieuwe aanpak volledig geïmplementeerd en werd als sluitstuk een nieuwe bestuur en voorzitter verkozen.

Op 17 juni 2022 zwaaien we dr. Gert Huysmans als voorzitter uit. Hij blijft actief bij organisatie van evenementen en leidt hij een werkgroep.

Prof. Dr. Peter Pype is verkozen als nieuwe voorzitter.

Nieuw bestuur

Er werd een nieuw bestuur verkozen met vertegenwoordigers uit verschillende settings die actief zijn rond palliatieve zorg. Zo verzekeren we een permanente dialoog met de verschillende stakeholders en nemen we ook belangrijke inzichten van buitenaf mee in de verdere sturing.

Het bestuur is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit de ziekenhuizen, woonzorgcentra, thuiszorg en academische wereld. Ook de netwerken/MBE's blijven sterk vertegenwoordigd en duiden vijf vertegenwoordigers; een bestuurder per provincie.

Het huidige bestuur bestaat uit:

Martine De Laat , Kristel De Vlieghe, Anja Declercq, Dominique Dewilde, Kathleen Forceville, Gert Huysmans, Lore Lapeire, Micheline Lefèvre, Jan Stulens, Stijn Torbeyns, Luc Van Leemput, Ken Wagner, Tarsi Windey en Peter Pype.

Instelling	Bestuurder	Expertise
Netwerk-MBE	Luc Van Leemput (Provincie Antwerpen)	Stafmedewerker palliatieve zorg en dementiezorg Wit-Gele Kruis Antwerpen
Netwerk-MBE	Jan Stulens (Provincie Limburg)	Huisarts, CRA-arts, equipearts en bestuurder bij Pallion, arts palliatieve zorg AZ Vesalius Tongeren, voorzitter werkgroep Equipeartsen PZV
Netwerk-MBE	Martine De Laat: (Provincie Oost- Vlaanderen)	Arts en verantwoordelijke PZE en PST dienst Geriatric-Palliatieve zorg UZ Gent
Netwerk-MBE	Dominique Dewilde (Provincie Vlaams- Brabant)	Voorzitter Panal
Netwerk-MBE	Stijn Torbeyns (Provincie West- Vlaanderen)	Huisarts, voorzitter NW Zuid-West-Vlaanderen
Ziekenhuizen	Micheline Lefèvre	Directeur Zorg RZ Tienen
Ziekenhuizen	Kathleen Forceville	Medisch oncoloog, palliatief arts UZ Leuven (60%), doctorandus (20%) rond afgestemde zorg en communicatievaardigheden
Woonzorgcentra	Tarsi Windey	Voorzitter WZC-groep Sint-Franciscus Brakel
Woonzorgcentra	Ken Wagner	Directeur woonzorgcentrum Sint-Vincentius (Avelgem), penningmeester PZV
Thuiszorg	Kristel De Vliegheer	Diensthooft Verpleegkundig departement bij Wit- Gele Kruis Vlaanderen
Academische wereld	Anja Declercq	Hoogleraar Centrum voor Sociologisch Onderzoek KU Leuven
Academische wereld	Lore Lapeire	Medisch oncoloog UZ Gent
Coöptatie	Gert Huysmans	Huisarts, palliatief arts CODA en De Lotus, equipearts NW Noorderkempen

We bedanken voormalige bestuursleden:

Anne Beyen, Stijn Boenders, Yves De Raes, Luc De Waegeneer, Dina Declerck, Frank Devriendt, Jan Geivers, Wim Goderis, Hilde Hemeleers, Senne Mullie, Ilse Ruysseveldt, Nancy Schuddings, Griet Snackaert, Lut Van de Vijver, Kurt Van Wassenhove, Frank Vanfleteren, Johan Wens

Het dagelijks bestuur (bestuursorgaan)

- Peter Pype (voorzitter)
- Christine De Cafmeyer (directeur)

- Dries Messeyne (vertegenwoordigers Netwerken)
- Moniek Delvou, (externe expert communicatie)
- Hendrik Devriendt, (expertise governance financieel, personeel)
- Gert Huysmans, (EAPC, Stuurgroep Ethiek)
- Ken Wagner (Ouderenzorg)

Medewerkers PZV

- Christine De Cafmeyer (directeur)
- Anne-Marie De Lust (algemeen beleid)
- Nathalie Hamaide (administratie)
- Stijn Deceukelier (beleid)

Nieuwkomers in de loop van 2022:

- Alice Fayet (beleid)
(teruggekeerd na interim opdracht)
- Tine De Vlieger (vormingsverantwoordelijke)
- Margo Koekoekx (communicatieverantwoordelijke)
- Katrien Souffriau (administratie)

18

Werkten op projecten in 2022:

- Joni Gilissen (tijdelijke onderzoeksmedewerker 'vroegtijdige zorgplanning')
- Caressa van Hoe (tijdelijke onderzoeksmedewerker 'monitor crustatieve zorg')

Dankwoord

**PALLIATIEVE ZORG
VLAANDEREN IS EEN
KOEPELORGANISATIE VOOR
EN DOOR ONZE LEDEN.
DANK AAN ALLE LEDEN
VOOR JULLIE STEUN, PASSIE,
EXPERTISE EN VRIJWILLIGE
INZET.**

**DANK OOK AAN DE
VLAAMSE OVERHEID
VOOR DE SAMENWERKING,
DE OPENHEID EN DIALOOG
IN DE PERMANENTE
ZOEKTOCHT NAAR
VERBETERING.**

**DANK TEN SLOTTE AAN DE
VLAAMSE OVERHEID VOOR DE
STRUCTURELE FINANCIERING
EN DE PARTNERS, SPONSORS
VAN ONZE EVENTS EN DE
SYMPATHISANTEN DIE MET
HUN GIFT EEN BELANGRIJKE
BIJDRAGE LEVERDEN AAN EEN
DUURZAME WERKING.**

Dankt haar partners voor de steun die ze ontvingen:

**samen investeren
in welvaart
en welzijn**

20

**Kom op
tegen Kanker**

